

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Politisk Dispache

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 508. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167175801792/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

Borger kan blive straffet efter Lovene; hvilket aldrig er Tilfældet i Monarkier, hvor Regenterne passivt, at de ikke jaa andre end Gud til Regjalskab.

Jeg har foresat mig at gennemgaa nogle jaa Stater i Europa, underjage, hvor meget enhver af disse Stater yde til Regenten eller Regenterne for hans eller deres eget personlige Brug, reparere samme over Folkemængden, og saaledes udfinde, hvad et Individ bidrager til sin Regents eller sine Regenters Velfærd. Jeg skal overalt citere mine Skrifter, og haaber, at disse skulle anses for de rene af alle bekjendte. At gennemgaa enhver Nation paa denne Maade vilde blive alt for vidtledigt, forbre mere Tid, end jeg kan anvende derpaa, Xere Hjælpenidler, end jeg kan forstaae mig, og maatte lide mine Lesere. Jeg holder mig altsaa blot til de Nationer, der med kunne interessere vores Nysgjærighed, og begynder med Danmark.

I Arbejdet maa jeg dog nødvendig anmærke, at alt, hvad jeg, foragere hen i denne Undersøgtelse, kommer til at sige angaaende Indtægtningerne i Udgifterne og en sporlængere Beskyttelse af Financerne, grunder sig blot paa de jaa Data, der ere mig bekjendte, indeholder altsaa blot mine Hypoteser, mine pia desideria, mine Ønsker, at Tingene kunde være saaledes, men ingentunde nogen Paastand paa, at de bør være saaledes. Jeg er, som man véd, alt for meget blotet for praktiske Kundskaber i Finantsvæsenet, derom store Stats-Fremmeslighed, til at være i Stand til at berede et Væsen, hvormed Statens Saar kan lægges; men ville de lovlig autoriserede Saarlæger værdige de Vind, jeg giver dem, nogen Opmærksomhed, ikke foragte dem, fordi de komme fra en Mand, som de maatte ikke vide, ikke lode haant om dem, fordi de maatte røbere noget i deres egne Idéer, da turde maatte den Uagte, dette Arbejde har kostet mig, ikke være aldeles spildt. Utvigtige Slutninger kunne ogsaa fremdaa lide til rigtige Re-

sultater: kun at man ikke fortæller nogen Ting uden Undersøgtelse*).

I Henseende til Danmark i Særdeleshed vil og bør jeg ikke henytte mig af andre Oplysninger end af dem, som jeg finder trykte for mig. Det skulde vistnok ikke have faldet mig saa laare vanstelig at erholde nøjere Underretninger om et og andet hid hørende, saasom om Partikular- og Statskassens Indkomster, Besættelse af Hofhuusholdnings-Udgifterne og andet mere, hvori der maatte aarligen foresalde Forandringer. Men dels ere disse Forandringer ubetydelige**), dels, da man i disse Tider synes som meget at frygte og have Usikkerheden, har jeg med Frygt taget i Betænkning at stille mig de Oplysninger, jeg ellers kunde have faaet. Jeg vilde aldrig urdfinde at berøbe mig, om nogen Mand skulde kunne blive misværet for at have raat mig Haanden ved denne Undersøgtelse og derved komme i Ulejlighed. Jeg vil heller værdre lide mere i Mærke, men haaber dog at faa Lys nok til at vide Væreten, at mit Resultat snarere er under end over Sandheden.

Efter Büschings Ørogtafi var den kongelige danske Partikular-Kassens Indkomster i Aaret 1770 følgende:

*) En berømt Financier og Kalkulator, der holder for, at Danmarks Financier har efter Aar forve red, skal, for at herlige vedkommende, have udregnet, at Daanemærk, naar alle Omkændigheder blive som de nuværende, ikke kan blive nødt til at gjøre Bankerot, før end om hen ved 100 Aar Uforurets Hændelser, der kunde laare meget antichere Spøken, har han dog nok ikke funnet kalkuler. Maatte kun ikke vedkommende lade sig bølge i Svøm af denne Probabilitets-Regning, forenet med den store Sættning, der afholder saa mangen Statsmand fra at foretage nyttige Reforme: Det holder nok ud i vores Levetid!

**): Ved megen Grund formoder jeg, at Partikular-Kassens Indkomster i de senere Aaringer snarere ere stegne end faldne; og Grunden til denne Formodning vil det efterfølgende vise. Derimod vil jeg gjerne tilfæa Muligheden af, at Hofholdnings-Udgifterne ere formindskede; og under disse Forudsetninger er det nok ikke saa meget uimeligt, om jeg siger: at Forandringerne ere ubetydelige.